

Kros-kulturna adaptacija testova

.

Šta je kultura?

- ▶ celokupno društveno nasleđe neke grupe ljudi, tj. naučeni obrasci mišljenja, osećanja i delovanja i manifestacije tih obrazaca u materijalnim objektima
- ▶ u praksi – maternji ili prvi jezik

Zašto je kultura važna za praksu psihološkog testiranja?

Dimenzije kulturnih razlika

Edvard Hall, 1976

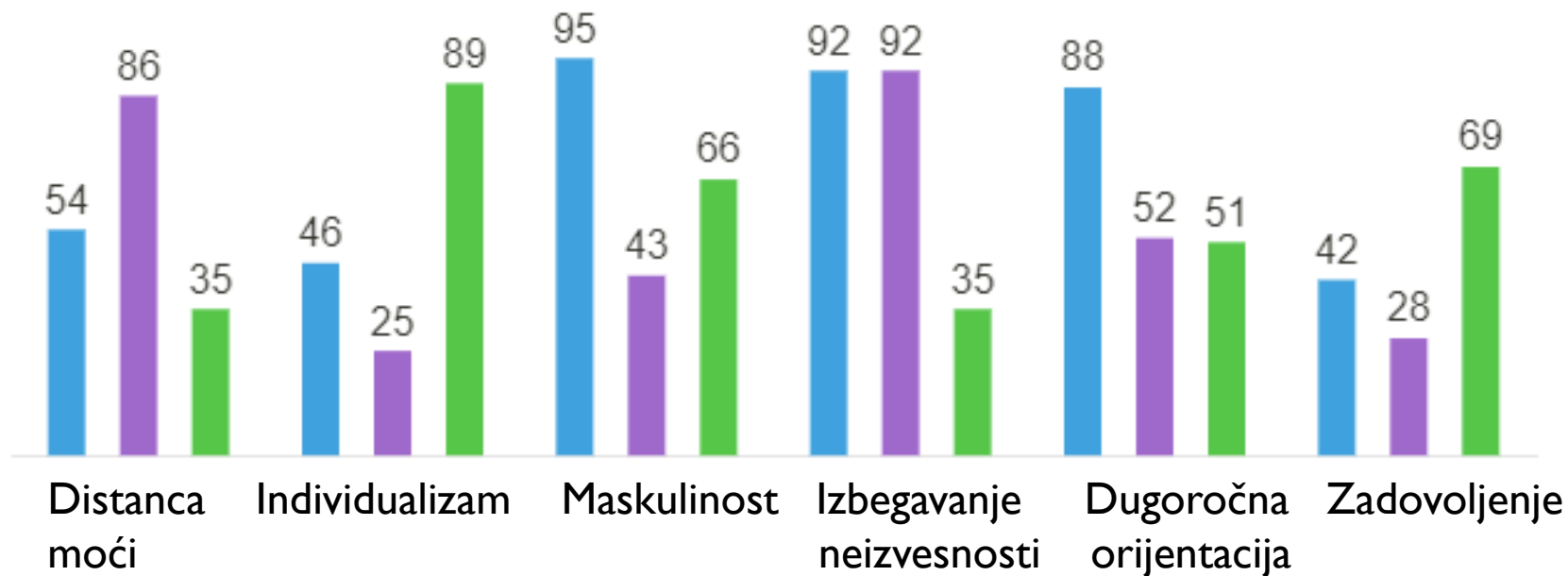
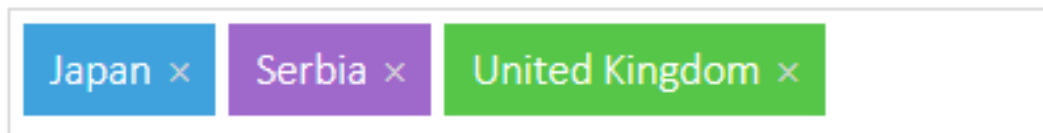
- ▶ visokokontekstulane vs. niskokontekstulanim – odnos prema načinu komunikacije
- ▶ polihrone vs. monohronim – odnos prema vremenu

Geert Hofstede, 1990-2011

“IBM studija” – 70-ih god., ispitivanje vrednosti

- ▶ veličina prihvatljivih razlika u moći
- ▶ izbegavanje neizvesnosti
- ▶ individualizam vs. kolektivismu
- ▶ maskulinitet vs. femininitet
- ▶ dugoročna vs. kratkoročnoj orijentaciji
- ▶ zadovoljenje vs. suzdržavanju

Etic i emic

- ▶ **etic – univerzalni sistem koji važi za sve kulture**
 - ▶ isti, univerzalni konstrukti u svim kulturama
 - ▶ iste psihometrijske karakteristike u svim kulturama
- ▶ **emic – specifični sistemi koji zavise od kulture**
 - ▶ identifikacija specifičnih konstrukata za datu kulturu
 - ▶ modifikacija postojećih univerzalnih konstrukata da bi oni bili validni u određenim kulturama
- ▶ **etic + emic**
 - ▶ jedni delovi testa isti u svim kulturama, a drugi se razlikuju od kulture do kulture

Adaptacija testa

- ▶ prilagođavanje testa iz jedne kulture u drugu
- ▶ Istorijat
 - ▶ 1908 – Goddard preveo Bine-Simonovu skalu s francuskog na engleski za potrebe selekcije imigranata u SAD
 - ▶ 80-90% je “slaboumno”
 - ▶ usledila konstrukcija testova izvođenja
 - ▶ 1917 – Armijska Alfa i Beta
 - ▶ 1940 – Catell – testovi nezavisni od kulture

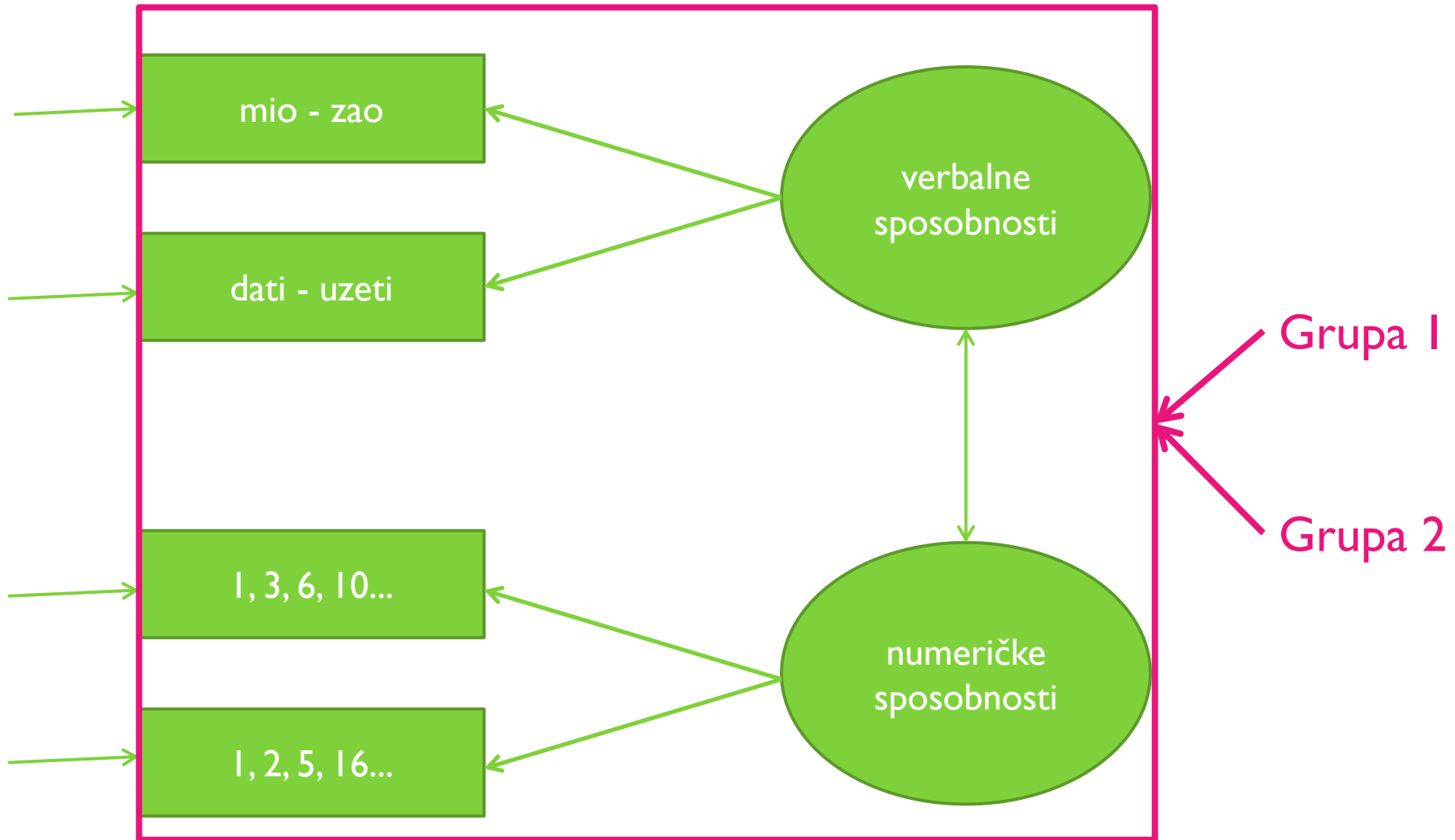

Adaptacija testa

- ▶ **Psihološka ekvivalentnost** dve verzije testa podrazumeva da su oni pod uticajem istog konstrukta ili da izazivaju reakcije koje su pod uticajem istog konstrukta, bez obzira na njihovu sadržinsku ili jezičku sličnost
- ▶ **Sadržinska ili jezička ekvivalenost** je pitanje prevoda
- ▶ Isti test koji je adaptiran na drugi jezik tretira se kao novi test, čija se ekvivalentnost sa originalnim testom (na izvornom jeziku) treba empirijski utvrditi

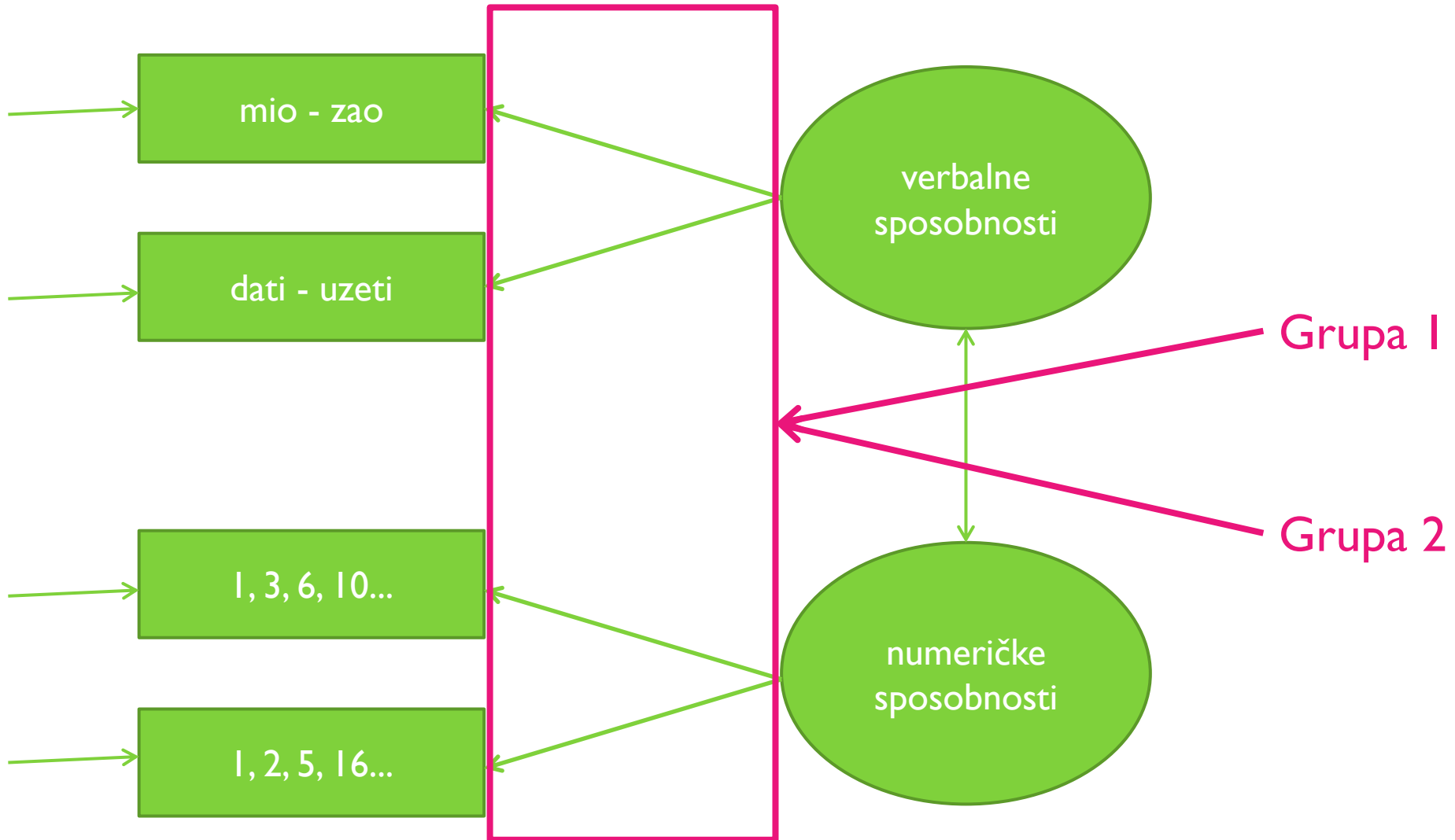

Invarijantnost merenja: jednakost strukture

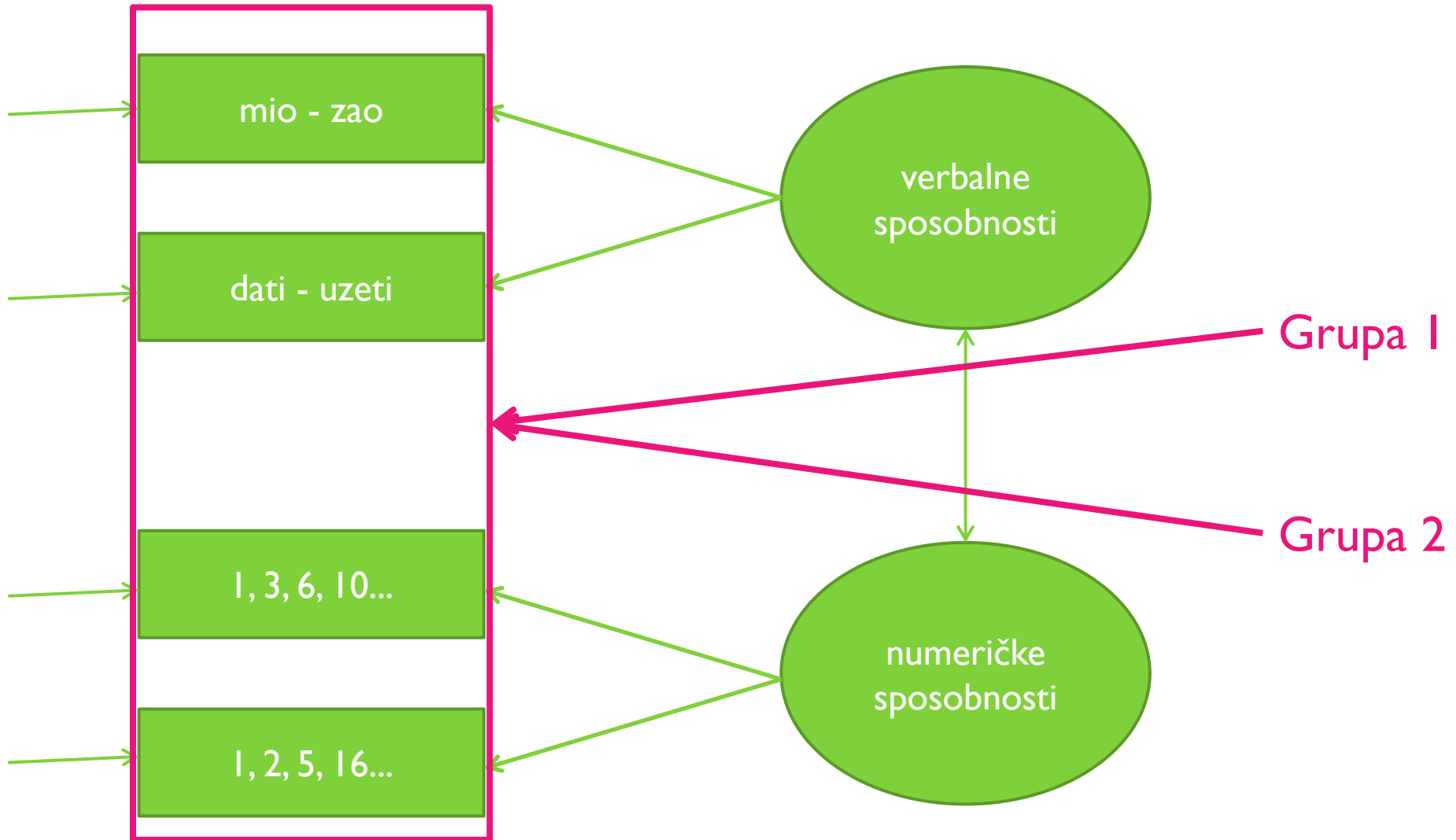

► configural invariance

Invarijantnost merjenja: jednakost mernih jedinica / slaba inv.

Invarijantnost merjenja: jednakost skala ili skorova / jaka ili puna inv.

► scalar invariance / strong invariance

Kros-kulturna adaptacija RPQ-a

Table 2. Model Fits, Tucker's Congruence Coefficients, and Scale Statistics for the Reactive–Proactive Aggression Questionnaire for Adults Across 5 Countries.

		Serbia (N = 409)	Mauritius (N = 400)	The United States (N = 389)	The Netherlands (N = 372)	China (N = 325)					
Model fit indices	DWLS $\chi^2(df)$	327.56*** (229)	227.00 (229)	436.30*** (229)	321.29*** (229)	246.81 (229)					
	RMSEA	.032	.000	.048	.033	.015					
	(90% CI)	(.024–.040)	(.000–.020)	(.041–.055)	(.024–.041)	(.000–.028)					
	SRMR	.078	.116	.077	.082	.087					
	CFI	.971	1.000	.970	.948	.994					
	TLI	.968	1.000	.967	.943	.993					
		Proactive	Reactive	Proactive	Reactive	Proactive	Reactive	Proactive	Reactive	Proactive	Reactive
Tucker's factor congruence coefficient	Serbia	–	–	.87	.97	.99	.97	.89	.99	.98	.98
	Mauritius	–	–	–	–	.86	.93	.92	.98	.87	.99
	Unites States	–	–	–	–	–	–	.87	.95	.99	.96
	Netherlands	–	–	–	–	–	–	–	–	.87	.98

Dinić et al., 2020

Tucker (1951):

.98 – 1.00 – odlično

.92 - .98 – dobro

.82 - .92 – granično

Lorenzo–Seva & ten Berge (2006):

.95 i više – jednake strukture

.85 - .94 – prihvatljivo jednaka struktura

► jednakost mernih jedinica

Standardi za adaptaciju testova

► <https://www.intestcom.org/page/14>

INTERNATIONAL TEST COMMISSION

Guidelines >

The ITC Guidelines for Translating and Adapting Tests >

The ITC Guidelines on Test Use >

The ITC Guidelines on Computer-Based Testing >

The ITC Guidelines on Quality Control >

The ITC Guidelines on Test Security >

The ITC Guidelines on Test Disposal >

The ITC Guidelines for the Large-Scale Assessment of Diverse Populations >

The ITC Test-Taker's Guide >

The ITC Statement on Using Tests for Research >

Zašto samo prevod nije dovoljan?

Faktori koji utiču na ekvivalentnost funkcionisanja testova:

- ▶ kulturne razlike
 - ▶ ekvivalentnost konstrukata u kulturama
 - ▶ konstrukt postoji u svim kulturama
 - ▶ konstrukt postoji, ali se drugačije manifestuje ili aktivira u kulturama
 - ▶ konstrukt ne postoji u svim kulturama
 - ▶ uslovi zadavanja testa
 - ▶ stavovi prema sadržaju testa
 - ▶ format testa
 - ▶ zahtevana brzina rada

Zašto samo prevod nije dovoljan?

► tehnički aspekti

► sadržaj testa

► prevodilac

- minimalno 2 nezavisna prevodioca
- prevodioci bi trebalo da razumeju barem osnove konstrukcije testova (npr. težinu stavke)

► proces prevođenja

- povratni prevod
- eksplicirati koji dijalekt će se koristiti
- frekvencija reči

Zašto samo prevod nije dovoljan?

- ▶ faktori koji utiču na validnost interpretacije rezultata
 - ▶ motivacija ispitanika
 - ▶ isti test zadat kao test visokog i niskog uloga ne treba da se poredi
 - ▶ sličnost sadržaja testa sadržajima kojima su ispitanici uobičajeno izloženi
 - ▶ sociopolitički faktori

Mogućnosti

- ▶ **Decentracija testa** - postupak u kojem se sadržaji u testu koji su nepogodni za adaptaciju na drugoj kulturi zamenjuju sadržajima koji su pogodni za adaptaciju
- ▶ Međutim, sve više autora ukazuje na potrebu da se testovi u startu konstruišu za više kultura

Literatura

- ▶ <http://www.hm.co.rs/statistika/KAPMI%20knjiga%20Hedrih.pdf>

str. 70-84, 111-117

- ▶ <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2019/978-86-6065-540-2>

str. 331-341

